

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **I. G.**, zastoupen Mgr. Markem Čechovským, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2016, č. j. 46 Az 7/2016 - 85,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaný **j e p o v i n e n** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 4 114 Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Marka Čechovského do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Dne 2. 4. 2015 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že mu v případě návratu do Ruska hrozí závažné porušení lidských práv. Do roku 2000 podnikal v Rusku, pak žil čtyři roky převážně na Kypru a od roku 2004, kdy si vyřídil české vízum, žije v ČR, často ovšem jezdí do Ruska. Tam je proti němu vedeno trestní stíhání pro vraždu, bojí se nespravedlivého soudního řízení. V pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany doplnil, že z Ruska odešel kvůli ekonomické krizi a kriminalitě za podnikáním na Kypr. Své trestní stíhání v Rusku připisoval tomu, že jeho rodina vlastní většinový podíl ve společnosti X a další majetek, zejména nemovitý, s hodnotou v řádech desítek milionů dolarů, a obává se porušení svých procesních práv v trestním řízení. Obával se také banditů, kteří se stali přáteli prezidenta Putina, a

podrobně popsal různé útoky, nejprve soukromoprávní, poté trestněprávní, na své podnikatelské aktivity a členy své rodiny. Popisoval násilí, kterému měl být při policejním výslechu vystaven jeho bratranec, a vyjádřil obavu, že jeho výslechy v případě vydání k trestnímu stíhání do Ruska by měly podobný průběh. V dalším vyjádření zdůraznil, že advokátka I. M., z objednání jejíž vraždy je obviněn, byla zavražděna v roce 2002, kdy již žalobce pobýval na Kypru, v roce 2003 byli odsouzeni tři pachatelé vraždy, aniž by v trestním řízení padlo jméno žalobce, který začal být stíhán až v roce 2011, tedy ve stejné době, kdy začal tlak na to, aby se rodinná společnost vzdala nemovitostí v okolí Moskvy a kdy začala být z podnětu minoritních akcionářů jeho společnosti stíhána i jeho manželka, kterou ovšem soudy Itálie, kde v té době pobývala, odmítly do Ruska vydat.

[2] Rozhodnutím ze dne 12. 5. 2016, č. j. OAM-62/LE-LE05-LE05-2015, Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) rozhodlo, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalovaný vysvětlil, proč se rozhodl neprovést žalobcem navrhované důkazy, tedy výpověď jeho sestřenice a pana P., a nezařadit do správního spisu jako podklad spisový materiál vedený k žádosti o mezinárodní ochranu pana A., stíhaného v Rusku za tutéž vraždu. Žalovaný konstatoval, že žalobce ani netvrdil, že by byl pronásledován pro uplatňování politických práv ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, a proto se zaměřil na posouzení podle písmene b) téhož ustanovení. Neshledal u žalobce žádný z azylově relevantních důvodů pronásledování vymezených taxativně v tomto ustanovení, neboť pronásledován má být podle vlastních tvrzení pouze z majetkových důvodů a samo trestní stíhání, jehož se žalobce obával, nepředstavuje azylově relevantní pronásledování. Navíc vražda je trestným činem i podle českého práva a žalovanému nepřísluší posuzovat, zda žalobce spáchal v Rusku trestné činy, pro něž je v ČR vedeno řízení o jeho extradici. Nelze ani tvrdit, že by mohl žalobce spadat do „sociální skupiny podnikatelů“, neboť takovou určitou sociální skupinu vůbec nelze konstruovat a nebylo prokázáno, že by podnikatelé byli v Rusku pronásledováni coby sociální skupina. Sám žalobce nepatří k osobám, na nichž by měl ruský režim zájem a jejichž trestní stíhání by ovlivňoval, navíc z některých jeho výpovědí vyplynulo, že dosud ochránil svá majetková práva v Rusku i pomocí soudů. Ani u obav z porušování žalobcových práv v případě věznění v Rusku nelze shledat, že by bylo takové porušování odůvodněno azylově relevantními důvody. Žalovaný neshledal ani důvod k udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Co se týče možnosti udělení doplňkové ochrany, žalovaný nezjistil nic, z čeho by bylo možné dojít k závěru, že žalobci hrozí v případě návratu do vlasti vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu, a to ani z důvodu vazby či výkonu trestu odnětí svobody v Rusku. Podle podkladových informací sice vězeňství v Rusku jeví jisté problémy, nelze z nich však dovodit, že by žalobci v případě uvěznění automaticky hrozilo mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Z podkladové informace Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) plyne, že v Rusku existují možnosti obrany proti porušení práv ze strany policejních orgánů a jsou občany využívány.

II.

[3] Žalobce podal proti výše uvedenému rozhodnutí žalobu ke Krajskému soudu v Praze. Ten jí zčásti vyhověl rozsudkem ze dne 2. 9. 2016, č. j. 46 Az 7/2016 - 85, kterým zrušil rozhodnutí žalovaného v části, kterou žalobci nebyla udělena doplňková ochrana

pokračování

podle § 14a a § 14b zákona o azylu, a věc vrátil v této části žalovanému k dalšímu řízení. Ve zbytku žalobu zamítl.

[4] V odůvodnění rozsudku krajský soud dospěl k závěru, že skutková zjištění, ze kterých žalovaný vycházel při svém rozhodování, byla dostatečná, co se týče žádosti žalobce o udělení azylu. I podle krajského soudu totiž žalobce neuvedl žádný z důvodů pronásledování taxativně vyjmenovaných v § 12 písm. b) zákona o azylu a omezil se na tvrzení, že má obavu o život, ví, že v Rusku nebudou dodržena jeho práva, protože se obecně nedodržují. Pouze se bojí vrátit do Ruska, protože nevěří ruskému právnímu systému, je přesvědčen, že v případě jeho vydání do Ruska budou porušena jeho procesní práva v trestním řízení, které se proti němu v Rusku vede, budou porušena jeho základní lidská práva, právo na spravedlivý proces, na nedotknutelnost soukromého vlastnictví, bude porušen zákaz mučení a ponižujícího jednání. Krajský soud se ztotožnil i s neudělením azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

[5] Následně ovšem krajský soud konstatoval, že žalovaný dostatečně neodůvodnil tu část svého rozhodnutí, v níž rozhodl o neudělení doplňkové ochrany. Krajský soud rekapituloval podklady, z nichž žalovaný vycházel, řadu žalobcových skutkových tvrzení ohledně rizik, jež mu hrozí v případě návratu do Ruska, a shledal, že se žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí se všemi těmito skutečnostmi nevypořádal. Žalovaný se měl zaměřit na řádné odůvodnění toho, zda v případě návratu žalobce do vlasti jsou důvodné obavy, že by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, a zda nemůže z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem. Z informací o Rusku založených ve správním spise krajský soud zjistil, že žalobci sice pravděpodobně nehrozí uložení trestu smrti, zcela vyloučeno však není, protože Rusko zavedlo pouze faktické moratorium na výkon poprav, navíc v Čečenské republice popravy v nedávné minulosti prováděny byly.

[6] Žalovaný své odůvodnění neudělení doplňkové ochrany žalobci odůvodnil dále tím, že podle jeho názoru lze doplňkovou ochranu v případě nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu shledat pouze tam, kde takové nebezpečí reálně a bezprostředně hrozí, nikoli tam, kde vůbec nastat nemusí nebo může nastat jedině v případě přidružení se jiných okolností nebo skutečností, které dosud nelze předjímat. Tento závěr však žalovaný ve vztahu k žalobci nijak neodůvodnil. Nevysvětlil, proč se domnívá, že žalobci nebezpečí mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání „reálně a bezprostředně“ nehrozí. Žalobce v průběhu řízení uvedl řadu důvodů, proč se obává, že pokud bude vrácen do země původu, bude v průběhu vyšetřování, případně ve věznici mučen a mučením nucen k výpovědi, kterou chtějí vyšetřující orgány slyšet, eventuálně k podpisu, kterým by se zbavil majetku rodiny. Žalovaný se ovšem s těmito důvody nijak nevypořádal, jednoduše je pominul. Co se týče nebezpečí plynoucího z umístění žalobce do vazby a případného výkonu trestu za trestný čin, uvedl žalovaný, že podle citovaných informací se oblast vězeňství jeví z hlediska respektu k lidským právům sice jako problematická, přesto ale z těchto zdrojů nevyplývá, že by žalobci v případě jeho uvěznění mělo automaticky hrozit mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Nevypořádal se ovšem s žalobcovými tvrzeními, která se týkají důvodů, proč bylo proti němu podle jeho názoru vzneseno obvinění, a že toto obvinění je vykonstruované, s jeho tvrzením o způsobu výslechu jeho příbuzných

a o domovních prohlídkách jeho advokátů, nevypořádal se s jeho tvrzením, že veškerá tato činnost orgánů činných v trestním řízení souvisí s tím, že jeho rodina vlastní rozsáhlé nemovitosti v centru Moskvy. To jsou právě konkrétní okolnosti případu žalobce, které neměl žalovaný ve vztahu ke svým závěrům o hrozbě mučení a nelidského zacházení s žalobcem v zemi původu, ignorovat a podle § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řádu, měl uvést podklady, ze kterých při svém rozhodnutí vycházel, s návrhy a námitkami žalobce se měl vypořádat a odůvodnit své úvahy a závěry.

[7] Tvrzení žalovaného, že žalobce neuvedl a ani on sám nezjistil informace, ze kterých by vyplynulo, že žalobci skutečně hrozí mučení a nelidské zacházení, je navíc v rozporu s obsahem správního spisu. Jednak v průběhu celého správního řízení žalobce uváděl skutečnosti, kterými se snažil prokázat, že mu takové nebezpečí v případě návratu do Ruska hrozí, jednak sám správní spis obsahuje informaci o hrozbě mučení a nelidského zacházení v Rusku v průběhu vyšetřování trestných činů a ve věznicích. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany žalobci také uvedl, že „žalobce nepatří k osobám, na nichž by měl ruský režim zájem a jejichž řízení by ovlivňoval.“ Toto své stanovisko však nijak neodůvodnil a neuvedl, o jaký důkaz své přesvědčení opírá. Přitom žalobce v průběhu správního řízení tvrdil opak a tyto jeho námitky žalovaný vypořádal pouze uvedenou větou bez jakéhokoliv odůvodnění.

[8] Na konkrétních příkladech pak krajský soud ukázal, že obsah zpráv, na které žalovaný v odůvodnění rozhodnutí odkazuje, je podstatně jiný, než žalovaný v rozhodnutí uvedl. Navíc žalovaný citoval ze zpráv MZV vztahujících se ke zcela jiným problémům, aniž by si toho všiml. Zcela pak pominul Výroční zprávu Amnesty International 2014/2015 – Ruská federace z 25. 2. 2015 a zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA z 25. 6. 2015 - Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2014. Vzhledem k tomu, že se žalovaný žádným způsobem nevypořádal s těmito zprávami prokazujícími, že v Rusku dochází jak k mučení obviněných ve vazbě, tak odsouzených ve věznicích a rovněž k nelidskému nebo ponižujícímu zacházení a trestání obviněných a odsouzených, a přehlédl jejich obsah, krajský soud konstatoval, že jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

III.

[9] Proti rozsudku městského soudu podal žalovaný v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[10] Žalovaný nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že žalobci hrozí uložení trestu smrti. Stěžovatel připomíná, že takový trest je v Rusku vyloučen nejpozději od 19. 11. 2009, kdy o tom rozhodl tamní ústavní soud, navíc nemožnost takového trestu je zjevná i z extradičních písemností založených ve spise.

[11] Dále žalovaný polemizoval se závěrem krajského soudu, že žalobci v Rusku hrozí ve vězení nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení, které žalovaný podle svého názoru dostatečně vyhodnotil jako spekulativní a vycházející jen ze skutečnosti, že bylo proti žalobci vzneseno trestní obvinění. Ve správním řízení ve věci mezinárodní ochrany ostatně nelze přezkoumávat zákonnost postupu orgánů jiného státu v trestním řízení, jak Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 -

pokračování

83. Vzhledem k oddělenosti extradičního řízení od řízení o udělení mezinárodní ochrany ostatně nepříslušelo žalovanému posuzovat, zda žalobce spáchal trestné činy, pro něž je požadováno jeho vydání, a nepříslušelo to ani krajskému soudu. Žalovaný opakuje, že v Rusku sice může v konkrétních případech docházet k excesům, takové případy jsou ovšem ruskými orgány vnímány jako nežádoucí a potírány. Zdůrazňuje také, že je Rusko signatářem úmluv týkajících se ochrany lidských práv. Žalobcova tvrzení označuje žalovaný za mírně řečeno nadnesená či nepodložená, ostatně žalobce opakovaně cestoval mezi ČR, Kypr a Ruskem, kde mu byl vydán nový pas, a ani vězněn dosud nebyl. Vratké je i žalobcovo tvrzení, že pravým důvodem jeho trestního stíhání je snaha zamezit jeho přístupu k vlastnictví.

[12] Z uvedených důvodů žalovaný setrval na názoru, že se dostatečně vypořádal se skutečnostmi tvrzenými během správního řízení, a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Rozsudek krajského soudu je navíc v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu a má dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, čímž je založen podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele ve smyslu § 104a s. ř. s.

IV.

[13] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti připomněl, že za situace, kdy již bylo pravomocně rozhodnuto o jeho extradici, je řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany z hlediska vnitrostátního soudního přezkumu již jedinou alternativou, která může zabránit případnému politickému rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení jeho extradice do Ruska. Žalobce je přitom přesvědčen, že v obou řízeních předložil dostatečné množství důkazů, které podporují tvrzení o ohrožení jeho života v případě vydání do země původu, respektive pro tvrzení, že v případě jeho vydání dojde s nejvyšší mírou pravděpodobnosti k porušení článků 3 a 6 Úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod. Žalobce zdůrazňuje, že argumentace žalovaného je vnitřně rozporná. Na jedné straně žalovaný odkazuje správně na skutečnost, že řízení o extradici a řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zcela samostatná, aby zároveň vytykal krajskému soudu, že neprovedl důkaz extradičním spisem, respektive že soud bez dalšího neakceptoval závěry učiněné v extradičním řízení.

[14] Pokud žalovaný zdůrazňuje, že žalobce mohl až donedávna cestovat do Ruska, být tam zastoupen advokátem a bránit se u civilních soudů, ukazuje to, že žalovaný ignoruje důkazy. Ty totiž naopak podporují žalobcovo tvrzení, že se jedná o zcela účelové a vykonstruované obvinění, protože jak vyplývá z obsahu spisového materiálu, jeho trestní stíhání bylo účelově zahájeno, aniž by byl do spisového materiálu doložen jakýkoliv důkaz ospravedlňující předchozí desetiletou nečinnost orgánů činných v trestním řízení vůči němu. Přitom žalobce doložil ke svým tvrzením poměrně rozsáhlý důkazní materiál, včetně prohlášení několika svědků, ovšem žalovaný odmítl realizovat v podstatě jakékoliv žalobcovy návrhy na doplnění dokazování. Postupoval tak v rozporu s § 3 správního řádu, nezjistil stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, respektive v posuzování důkazů postupoval selektivně v neprospěch žalobce.

[15] Na závěr žalobce připomněl, že jeho manželka, na kterou byl také shodou okolností ze zcela jiného důvodu, ale ve stejné době, vydán mezinárodní zatykač, již byla vymazána pro nedůvodnost ze seznamu Interpolu a její žádost o vydání do Ruské federace byla italskými soudy zamítnuta, přičemž již v průběhu měsíce prosince by mělo být s největší pravděpodobností kladně rozhodnuto o její žádosti o udělení jedné z forem mezinárodní ochrany v Itálii. Ze všech těchto důvodů žalobce navrhl, aby byla kasační stížnost v co možno nejkratším termínu odmítnuta, případně zamítnuta jako nedůvodná.

V.

[16] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[17] Vzhledem k tomu, že se v projednávané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nyní posuzovaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, neboť dosud nebyla v judikatuře zdejšího soudu řešena otázka, za jakých okolností může být důvodem k udělení doplňkové ochrany hrozba trestního stíhání v Rusku s namítanými politickými a majetkovými motivy, doloženými konkrétními tvrzeními, včetně hrožících porušení lidských práv v době vazby a případného trestu odnětí svobody.

[18] Kasační stížnost není důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud předesílá, že i při posouzení této kasační stížnosti vychází z principu relativní oddělenosti řízení o udělení mezinárodní ochrany a extradičního řízení (k jejich časové posloupnosti viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2010, č. j. 4 Azs 10/2010 - 99), kterou v kasační stížnosti zdůraznil žalovaný a kterou se komplexně zabýval Ústavní soud ve svém stanovisku ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13, v němž uvedl: „18. *Zákonodárce vymezil správní řízení o udělení mezinárodní ochrany, které je vedeno před Ministerstvem vnitra, a soudní řízení o přípustnosti vydání jako dvě samostatná řízení, z nichž každé sleduje jiný účel a jejichž průběh se vzájemně nepodmiňuje. Přesto má výsledek obou z nich relevanci pro rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání. Soud rozhodující o přípustnosti vydání v rámci posuzování jednotlivých důvodů podle § 393 trestního řádu obligatorně zjišťuje, zda osoba, o jejíž vydání jde, požádala o udělení mezinárodní ochrany a s jakým výsledkem bylo toto řízení skončeno. Pokud by přitom zjistil, že*

pokračování

její žádosti bylo vyhověno, musel by podle § 393 písm. b) trestního řádu vyslovit nepřípustnost vydání. V opačném případě, tedy i v případě zamítnutí této žádosti, by ale nebyl vázán ani skutkovými ani právními závěry učiněnými v příslušném správním řízení a otázku, zda by vydáním nedošlo k porušení zásady non-refoulement ve smyslu čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve spojení s čl. 2, 3 a 6 Úmluvy, resp. zda nejsou dány jiné důvody nepřípustnosti vydání, by si musel v plném rozsahu posoudit samostatně [§ 393 písm. k) a l) trestního řádu].“

[20] Obě tato řízení tedy mají jiný cíl, a přestože zohledňují v mnoha ohledech totožné skutkové a právní okolnosti (indicie naznačující důvodnost podezření, pro něž má k vydání dojít, pochybnosti ohledně spravedlnosti trestního řízení v zemi původu či ohledně podmínek ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody, hrozba uložení či vykonání trestu smrti a podobně), vnímají je jiným prizmatem a přikládají jim odlišnou váhu. Některé okolnosti podstatné pro extradiční řízení (zejména přesnost a přesvědčivost žádosti o vydání, viz požadavky na ně vymezené v nálezů Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2013, sp. zn. III. ÚS 1354/13) jsou naopak pro řízení o udělení mezinárodní ochrany v podstatě irelevantní. I z těchto důvodů nelze tvrdit, že by rozhodnutí správních soudů při soudním přezkumu rozhodování o mezinárodní ochraně prejudikovala řešení otázek trestními soudy v extradičním řízení a naopak. Proto ani rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nemá a nemůže mít ambici komplexně vyřešit právní osud žalobce v obou těchto řízeních, nýbrž toliko přezkoumat rozhodnutí krajského soudu ve věci udělení mezinárodní ochrany.

[21] Tím méně je pak úkolem Nejvyššího správního soudu předjímat ohledně důvodnosti či nedůvodnosti žalobcova trestního obvinění či, slovy kasační stížnosti, „přezkoumávat zákonnost postupu orgánů jiného státu, a to ani země původu žadatele, v trestním řízení“. Je v pořádku, že takovou ambici neměl žalovaný ve svém správním rozhodnutí a z výše rekapitulovaného rozsudku krajského soudu je zjevné, že ji v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz rozsudek ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 - 83) neměl ani on. To však samozřejmě neznamená, že by skutečnost, že byl žalobce ve své zemi původu obviněn z vraždy a za jakých okolností či s jakým odstupem byl z vraždy obviněn, byla irelevantní pro posouzení, zda mu v případě návratu do země původu hrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu.

[22] Pohledem těchto východisek vymezujících roli správních soudů při soudním přezkumu rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu osoby, proti níž je souběžně vedeno řízení o vydání k trestnímu stíhání do země původu, posoudil Nejvyšší správní soud tuto kasační stížnost.

[23] Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného v otázce neudělení doplňkové ochrany zejména pro nedostatečné zdůvodnění chybějící „reálnosti a bezprostřednosti“ nebezpečí mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu, které pomíjelo žalobcem uváděné konkrétní obavy ohledně vykonstruovanosti obvinění proti němu, ohledně výslechových metod již použitých proti jeho příbuzným i ohledně hrozeb v případě vězení; a dále pro přesně vymezené rozpory mezi zprávami založenými ve správním spise a odůvodněním rozhodnutí žalovaného. Žalovaný ovšem v kasační stížnosti polemizuje toliko s prvním z těchto důvodů zrušení svého rozhodnutí.

[24] Naopak nijak nevyvrací tvrzení krajského soudu o tom, že konkrétní závěry jeho vlastního rozhodnutí ohledně lidsko-právní situace v Rusku, zejména v otázce záruk spravedlivého trestního řízení a podmínek ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody, jsou ve zjevném rozporu se zjištěními ve zprávách, která byla, či spíše měla být, podkladem jeho rozhodnutí. Tyto rozpory mezi podklady, z nichž žalovaný vycházel, a závěry, k nimž – údajně na jejich základě – dospěl, nijak nevysvětlil ani v samotném rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany a ani v kasační stížnosti je nijak nevysvětluje a nepolemizuje se zjištěními obsaženými v těchto zprávách, podrobně rekapitulovanými krajským soudem na stranách 28 až 30 jeho rozsudku.

[25] Jinak řečeno, ani v řízení o kasační stížnosti žalovaný nezpochybnil zjištění Amnesty International a Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických uvedená ve správním spise a rozsáhle citovaná krajským soudem, podle nichž se objevují zprávy o nedůstojných podmínkách v ruských vězeních, o tom, že se příslušníci orgánů činných v trestním řízení dopouštěli mučení a špatného zacházení, včetně dušení a elektrických šoků, za účelem vynucení doznání od podezřelých, přičemž ruské státní orgány následně nepohnaly takové pracovníky k odpovědnosti, a že někteří ruští soudci rozhodovali v souladu s telefonickými instrukcemi od nadřízených, neboť nejsou dostatečně chráněni před nepatřičným nátlakem, včetně nátlaku přicházejícího zevnitř soudního systému.

[26] Pochybnosti ohledně záruk spravedlnosti trestního řízení v Rusku a podmínek v tamních věznicích ostatně vyjádřil ve své rozhodovací činnosti již jak Evropský soud pro lidská práva (viz například k otázce nerespektování procesních práv obviněných v trestním řízení rozsudek K. a L. ze dne 25. 7. 2013, stížnosti č. 11082/06 a 13772/05; a k otázce nedůstojných podmínek v ruských věznicích pilotní rozsudek A. a další proti Rusku ze dne 10. 1. 2012, stížnosti č. 42525/07 a 60800/08; rozsudek M. proti Rusku ze dne 1. 6. 2006, stížnost č. 7064/05; či rozsudek K. proti Rusku ze dne 15. 7. 2002, stížnost č. 47095/99), tak Ústavní soud, a to například v bodech 50 a 52 nálezu ze dne 23. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1015/14: „50. Ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí, ze které vycházel i vrchní soud, vyplývá, že i když jsou v Ruské federaci ve vztahu k trestnímu řízení formálně zajištěna základní práva podle čl. 3 a 6 Úmluvy, v praxi nejsou nijak ojedinělé případy, kdy dochází s ohledem na nejrůznější zájmy k manipulaci trestního řízení, včetně soudního procesu. Podle dokumentů nevládních organizací, které uvedená zpráva také shrnuje, existuje velká pravděpodobnost, že vydaná osoba nebude mít přístup ke kompetentnímu a nezávislému soudu a bude neprávem odsouzena; vyloučit nelze ani nebezpečí ztráty života (č. l. 184a-189a).

(...)

52. Závěry týkající se možných rizik v souvislosti s trestním řízením v Ruské federaci jsou podpořeny i jinými důkazy provedenými obecnými soudy (např. zpráva Českého helsinského výboru, rekapitulovaná na str. 8 napadeného usnesení, podle níž lze mít důvodnou obavu ohledně trestního řízení i výkonu trestu).“

[27] Žalovaný sice v kasační stížnosti tvrdí, že případná porušování principů spravedlivého procesu jsou ruskými orgány vnímána jako nežádoucí excesy a jako taková

pokračování

jsou potírána, neboť je Ruská federace členem OSN a Rady Evropy a signatářem úmluv týkajících se ochrany lidských práv, takže lze „očekávat určitý standard těchto práv“, ale právě při vědomí zjištění ze zpráv citovaných výše jsou jeho tvrzení nepřesvědčivá a zejména nemohou nic změnit na nepřezkoumatelnosti jeho rozhodnutí vytýkané mu krajským soudem.

[28] K individuální situaci žalobce lze žalovanému sice přisvědčit, že z judikatury zdejšího soudu plyne, že hrozba trestního stíhání v zemi původu není sama o sobě důvodem ke shledání pronásledování či konstatování vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o azylu, podle nějž se doplňková ochrana „udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“ Podle jeho odst. 2 písm. b) se přitom za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje také „mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu“.

[29] V rozsudku ze dne 12. 4. 2012, č. j. 7 Azs 9/2012 - 46, Nejvyšší správní soud k dopadu trestního stíhání v zemi původu na řízení o mezinárodní ochraně konstatoval ve vztahu k žadatelům z Ukrajiny: „Hrozba trestního stíhání či již zahájené stíhání může být sama o sobě azylově relevantní, pokud osobě, jež je jí ohrožena, v souvislosti s tím hrozí skutečně zásadní fyzické či psychické útrapy či dokonce smrt již jen z důvodu, že v zemi původu takové následky trestního stíhání pravidelně (tj. ve významné části případů) nastávají, tj. jsou přiměřeně pravděpodobné (§ 12 a § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu). Dále tak tomu může být v případech, kdy je z konkrétních skutečností patrné, že u žadatele se okolnosti jeho stíhání či možného stíhání v nežádoucím směru významně a s velmi tíživými důsledky pro sféru jeho základních práv vymykají obvyklým standardům země původu, např. proto, že stíhání je vedeno z účelových politických důvodů či proto, aby zastrašilo, umlčelo či jinak nelegitimně ovlivnilo stíhaného nebo jej připravilo o majetek, případně zničilo jeho společenské postavení, přičemž prostředky k nápravě takto účelového trestního stíhání a na ochranu stíhaného v zemi původu nejsou k dispozici či jsou neúčinné. Azylově relevantním důvodem proto většinou nebudou excesy při vyšetřování, a to zpravidla ani dějí-li se opakovaně, nejsou-li vedeny zlovolným záměrem, či obecně tvrdá praxe orgánů trestní spravedlnosti, nedosahuje-li nelidských rozměrů.“

[30] Konkrétně ve vztahu k Rusku pak Nejvyšší správní soud dodal v bodě 27 usnesení ze dne 22. 7. 2014, č. j. 9 Azs 117/2014 - 93, následující: „Nejvyšší správní soud dále posuzoval tvrzení ve vztahu k doplňkové ochraně ve smyslu § 14a zákona o azylu. Stěžovatel je totiž přesvědčen, že bude v Ruské federaci vystaven mučení a nelidskému zacházení. Zdejší soud nijak nebagatelizuje porušování principů spravedlivého (řádného) procesu, k nimž v některých případech dochází v Ruské federaci. Podstatné je, zda je s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu důvodné se domnívat, že k takovému excesu, ať už v průběhu soudního řízení anebo v průběhu omezení osobní svobody v souvislosti se soudním řízením, může dojít právě v dané věci. Pokud stěžovatel poukazuje na řadu případů osob, které byly v Ruské federaci ze strany státní moci vystaveny mučení či nelidskému zacházení, Nejvyšší správní soud k tomu

konstatuje, že z tvrzení stěžovatele nevyplývají konkrétní indicie nasvědčující, že by tomu tak mělo být i v jeho případě.“

[31] Situace v nyní posuzovaném případě je odlišná v tom, že podle žalobce nastala právě ta situace, k níž v právě citovaných rozhodnutích zdejší soud uvedl, že kdyby nastala, byl by to důvod ke shledání vážné újmy ve smyslu §14a zákona o azylu. Žalobce konzistentně po celou dobu správního a soudního řízení uváděl konkrétní indicie, že právě v jeho případě hrozí ze strany ruských orgánů porušení principů spravedlivého procesu a zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení a trestu. Konkrétně zdůrazňoval, že trestní obvinění proti němu bylo vzneseno až se značným časovým odstupem po spáchání vraždy, z níž je obviněn, a po odsouzení některých pachatelů, že se tak stalo ve stejném čase, kdy na něj začal být vyvíjen nátlak kvůli majetku jeho rodiny, že tento nátlak vycházel z kruhů blízkých prezidentu Putinovi, že jeho bratranec již byl vyslýchán v související věci za použití násilí a že na některé další členy rodiny byl vykonáván nátlak, aby svědčili proti němu. Slovy rozsudku č. j. 7 Azs 9/2012 - 46 tedy tvrdil, že *„stíhání je vedeno z účelových politických důvodů či proto, aby zastrašilo, umlčelo či jinak nelegitimně ovlivnilo stíhaného nebo jej připravilo o majetek, případně zničilo jeho společenské postavení, přičemž prostředky k nápravě takto účelového trestního stíhání a na ochranu stíhaného v zemi původu nejsou k dispozici či jsou neúčinné.“* Krajský soud shledal, že se žalovaný s těmito tvrzeními dostatečně nevypořádal a že pohledem zpráv o lidskoprávní situaci v Rusku je nelze šmahem odmítnout jako neopodstatněná. Ze všech výše uvedených důvodů se Nejvyšší správní soud s precizně odůvodněným názorem krajského soudu plně ztotožňuje.

[32] Zatímco tedy žalovaný nemíří žádnou námitkou proti tvrzení krajského soudu, že mezi obsahem správního spisu a rozhodnutím žalovaného jsou dosud nevysvětlené rozpory, které vedly i k zamítnutí jeho první námitky, míří svou zbývající námitkou proti zjištění krajského soudu ohledně hrozby trestu smrti v Rusku. K tomu ovšem krajský soud uvedl na straně 26 rozsudku pouze následující: *„Soud ze zprávy Amnesty International, duben 2015, Rozsudky smrti a popravy v r. 2014, kterou obstaralo Ministerstvo vnitra, prověřil a zjistil, že Ruská federace nepatří mezi země, jejichž zákony neumožňují uložit trest smrti. Ruská federace patří mezi země, které si ponechávají v legislativě trest smrti za běžné trestné činy jako je např. vražda, ale které lze v praxi považovat za země, jež trest smrti zrušily, protože v průběhu posledních 10 let nikoho nepopravily a má se za to, že uplatňují zásadu nebo zavedenou praxi neprovádět popravy. V případě Ruské federace zpráva uvádí, že Ruská federace zavedla moratorium na popravy v srpnu 1996, v Čečenské republice však byly v letech 1996-1999 popravy prováděny. Na základě uvedené zprávy soud dospěl k závěru, že žalobci v zemi původu uložení trestu smrti pravděpodobně nehrozí, ale uložení tohoto trestu žalobci, zvláště při obvinění z vraždy, vyloučeno není s ohledem na informaci, že přes zavedenou praxi popravy neprovádět v Ruské federaci, přesto v Čečenské republice popravy prováděny byly.“*

[33] Žalovaný oproti tomu tvrdí, že trest smrti je v Rusku zcela vyloučen, což dokládá jednak veřejně přístupnými informacemi (rozhodnutí Ústavního soudu Ruské federace ze dne 19. 11. 2009) a jednak „důkazem“ extradičním řízením žalobce, z nějž plyne, že se trest smrti neukládá ani za trestný čin vraždy.

[34] Z výše provedené citace rozsudku krajského soudu je ovšem zjevné, že krajský soud pouze konstatoval, že uložení trestu smrti žalobci je nepravděpodobné, byť je nelze zcela

pokračování

vyloučit, protože ještě v devadesátých letech v jiných částech Ruska popravy probíhaly. Tato možnost, která je i podle krajského soudu pouze hypotetická, však nebyla důvodem zrušení rozhodnutí žalovaného, neboť na ni nenavazuje žádné konstatování, že by žalovaný byl pochybil v otázce shledání vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu. Polemika mezi krajským soudem a žalovaným má tak spíše teoretickou povahu, když krajský soud tvrdí, že žalobci uložení trestu smrti „pravděpodobně nehrozí“, zatímco žalovaný je pokládá za „vyloučené“. Za situace, kdy ani pro žalovaného, ani pro krajský soud z jejich nepřiliš odlišných stanovisek nevyplývalo, že by u žalobce mělo být shledáno riziko vážné újmy v podobě „*uložení nebo vykonání trestu smrti*“, a kdy tedy řešení tohoto skutkového sporu nemá vliv na samotnou zákonnost rozhodnutí žalovaného, nepokládá Nejvyšší správní soud za nutné tuto okolnost blíže posuzovat a zjišťovat, zda je ukládání trestu smrti v Rusku „velmi nepravděpodobné“ či „zcela vyloučené“.

[35] Lze tedy shrnout, že námitkou, jíž polemizoval se situací ohledně ukládání trestu smrti v Rusku, žalovaný nezpochybňoval důvody, které krajský soud vedly k částečnému zrušení jeho rozhodnutí. Námitku, v níž žalovaný trval na chybějící „reálnosti a bezprostřednosti“ nebezpečí mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu v žalobcově případě, Nejvyšší správní soud zamítl, a to i pohledem výše rekapitulovaných zpráv, jejichž obsah zůstal v řízení nezpochybněn a rozpory mezi nimi a rozhodnutím žalovaného nevysvětleny. S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[36] Žalobce měl ve věci úspěch, náleží mu proto náhrada důvodně vynaložených nákladů řízení proti žalovanému, který úspěch neměl (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Mezi náklady řízení (§ 57 odst. 1 s. ř. s.) patří odměna zástupce a náhrada jeho hotových výdajů stanovená podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Odměna zástupce v řízení před Nejvyšším správním soudem činí 3 100 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v sepsání vyjádření ke kasační stížnosti (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu), zvýšená o náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu); celkem tedy 3 400 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, odměna je dále zvýšena o částku odpovídající této dani, kterou je povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Částka daně, vypočtená podle citovaného zákona, činí 714 Kč. Celkem tedy odměna advokáta činí částku ve výši 4 114 Kč. Žalovaný je povinen uhradit žalobci uvedenou částku ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jeho zástupce.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. listopadu 2016

Mgr. David Hipšr

předseda

s
e
n
á
t
u